

UZASADNIENIE

P. P. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. z 18 lutego 2022 roku, którą organ rentowy odmówił mu prawa do emerytury pomostowej. Wskazał, że należy zaliczyć do pracy w warunkach szczególnych

po 31 grudnia 2008 roku w spółce (...) S.A., okres pracy w październiku 2020 roku, gdzie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy od 12 do 31 października 2020 roku wykonywał pracę w warunkach szczególnych, tj. prace rozbiórkowe związane z usuwaniem materiałów zawierających azbest i wówczas spełni wszystkie warunki do nabycia prawa do emerytury pomostowej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podniósł, że ubezpieczony po 31 grudnia 2008 roku nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, gdyż sporadyczne i krótkotrwałe wykonywanie czynności w narażeniu na czynniki ryzyka, o których mowa w art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych nie stanowi wykonywania pracy w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy w rozumieniu art. 3 ust. 4 tej ustawy.

Wyrokiem z 30 czerwca 2022 roku Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony urodził się (...) i od

1 października 1995 roku do 16 listopada 2021 roku pracował w (...) S.A.

w K. jako mechanik, elektromechanik, a ostatnio mistrz zmianowy. (...) S.A. wykonywała prace związane z usuwaniem instalacji azbestowej na swoich instalacjach od 12 do 21 października 2020 roku. Do tych prac skierowała 18 pracowników,

w tym ubezpieczonego. W tym zakresie zawarła z ubezpieczonym porozumienie zmieniające warunki pracy i płacy, zgodnie z którym w okresie od 12 do 31 października 2020 roku ubezpieczony miał pracować na stanowisku: starszy monter ds. usuwania azbestu. W dniu

19 października 2020 roku ubezpieczony odbył szkolenie BHP w zakresie bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Został też poddany badaniom lekarskim przed rozpoczęciem prac i lekarz stwierdził zdolność do pracy na powierzonym stanowisku. Ubezpieczony został wpisany do ewidencji pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, za których jest przewidziany obowiązek opłacania składek na FEP. Dalej Sąd ustalił, że faktycznie odwołujący pracował przy usuwaniu izolacji azbestowej od 20 do 24 października 2020 roku usuwając izolację z rurociągu i wymienników ciepła tj. instalacji doprowadzającej czynnik grzewczy do budynku przedszkola. Pracę wykonywał w odzieży ochronnej, w którą wyposażył go pracodawca – tj. w kombinezonie, okularach, masce, rękawicach.

W dniu 17 listopada 2021 roku ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę pomostową,

a organ rentowy zaskarżoną decyzją odmówił mu prawa do emerytury pomostowej, ponieważ nie uwzględnił do stażu w szczególnych warunkach pracy w (...) S.A.

od 12 do 21 października 2020 roku, mając wątpliwości co do rzeczywistego i stałego wykonywania w powyższym okresie prac w warunkach szczególnych.

Powołując się na treść art. 3 ust. 1, art. 4 pkt. 1 – 7 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie należało oddalić.

Organ rentowy nie kwestionował, że ubezpieczony spełnił przesłanki z pkt 1 - 5 i 7 przepisu art. 4 powołanej ustawy. Uznał, że nie ma jednak podstaw do przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej z uwagi na niespełnienie przesłanki z art. 4 pkt 6 ustawy, ponieważ P. P. po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywał pracy

w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Wskazał, że usuwanie azbestu z budynków jest pracą w szczególnych warunkach, została bowiem wymieniona w punkcie 32 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych jako prace w warunkach szczególnych, w rozumieniu art. 3 ust. 1 ww. ustawy - „prace bezpośrednio przy przetwórstwie materiałów zawierających azbest lub prace rozbiórkowe związane z ich usuwaniem”.

W ocenie Sądu Okręgowego dla zaliczenia do stażu pracy w szczególnych warunkach wymagany jest co najmniej jeden miesiąc takiego zatrudnienia, przypadającego po 31 grudnia 2008 roku, natomiast sporadyczne i krótkotrwałe wykonywanie czynności w narażeniu na czynniki ryzyka, o których mowa w art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, nie stanowi wykonywania pracy w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy w rozumieniu art. 3 ust. 4 tej ustawy. Sąd Okręgowy uznał, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie daje podstaw do uznania, iż ubezpieczony spełnił określone w art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych warunki wymagane do nabycia prawa do przewidzianego w niej świadczenia, gdyż po 31 grudnia 2008 roku ubezpieczony nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. Na taką ocenę wpłynęła okoliczność, że głównym przedmiotem działalności pracodawcy ubezpieczonego nie była likwidacja azbestu i pracodawca specjalnie stworzył warunki do pracy przy likwidacji azbestu na krótki okres od 12 do 31 października 2020 roku aby umożliwić swoim pracownikom wykazanie stażu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, niezbędnego do uzyskania uprawnień do emerytury pomostowej. Ubezpieczony nie wykonywał stale pracy w szczególnych warunkach lecz jedynie jednorazowo, incydentalnie wykonał czynności związane z likwidacją azbestu. Tym samym, ubezpieczony nie spełnił wszystkich łącznie przesłanek nabycia prawa do emerytury pomostowej i Sąd Okręgowy oddalił odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelację wniósł ubezpieczony, zaskarżając wyrok w całości i zarzucając mu:

- naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów, przejawiającą się w uznaniu, że ubezpieczony nie wykazał przesłanek koniecznych do uzyskania prawa do emerytury pomostowej, poprzez bezpodstawne przyjęcie, że po 31 grudnia 2008 roku nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych, podczas gdy zeznania świadków R. S. (1), K. S.

i R. S. (2) oraz dokumentacji przesłanej przez pracodawcę ubezpieczonego wynika, że odwołujący wykonywał prace wymienione pod pozycją 32 załącznika numer 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, tj. prace bezpośrednio przy przetwórstwie materiałów zawierających azbest lub prace rozbiórkowe związane z ich usuwaniem, w pełnym wymiarze czasu pracy, tj. przez całą dniówkę, w godzinach od 7 do 15, w okresie od 20 do 24 października 2020 roku;

- naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art.4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych poprzez błędną jego wykładnię i niezastosowanie, polegające na przyjęciu, że praca przez cztery dni w warunkach szczególnych nie może zostać zaliczona do stażu pracy w warunkach szczególnych oraz, że dla zaliczenia do stażu pracy w szczególnych warunkach po 31 grudnia 2008 roku wymagane jest wykonywanie takiej pracy przez co najmniej jeden miesiąc, podczas gdy ustawa o emeryturach pomostowych nie przewiduje takiego wymogu.

- naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 3 ust. 4 ustawy o emeryturach pomostowych poprzez błędną jego wykładnię i niezastosowanie, polegające na bezpodstawnym przyjęciu, że za pracą w warunkach szczególnych można uznać pracę wykonywaną stale oraz że praca wykonywana w pełnym wymiarze czasu pracy przez cztery dni, jest pracą wykonywaną jednorazowo, incydentalnie i nie może zostać zaliczona do stażu pracy w warunkach szczególnych, podczas gdy, zgodnie z w/w przepisem, za pracowników wykonujących prace

w szczególnych warunkach uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 1 art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Podnosząc powyższe zarzuty ubezpieczony domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i przyznania mu prawa do emerytury pomostowej od 17 listopada 2021 roku oraz zasądzenia od organu rentowego na rzecz odwołującego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem I i II instancji według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie.

Sporna kwestia sprowadzała się do ustalenia czy ubezpieczony spełnia warunek, o którym mowa w art. 4 pkt 6 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych w brzmieniu obowiązującym do 19 kwietnia 2022 roku.

Poza sporem było, że ubezpieczony spełnia pozostałe warunki objęte art. 4 pkt. 1-5 i pkt. 7 tejże ustawy, gdyż ukończył wymagany wiek 60 lat i urodził się po 31 grudnia 1948 roku ((...)), ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy co najmniej 25 lat (łącznie 44 lata, 1 miesiąc i 28 dni), wykazał okres pracy w szczególnych warunkach co najmniej 15 lat (27 lat 6 miesięcy i 9 dni), przed 1 stycznia 1999 roku wykonywał pracę w szczególnych warunkach (od 1 października 1995 roku).

Postawiony w apelacji zarzut odnoszący się do naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie zasługiwał na uwzględnienie. Zgodnie z powołanym przepisem sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. Sąd pierwszej instancji ocenił materiał dowodowy w granicach zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c., czemu dał wyraz w uzasadnieniu wyroku. Sąd nie zakwestionował przedstawionych dowodów i ustalił, m.in. na podstawie zeznań świadków, że ubezpieczony na warunkach zmienionych w drodze porozumienia, po odbyciu szkolenia, badań lekarskich, wyposażony w sprzęt ochrony osobistej, wykonywał pracę polegającą na usuwaniu izolacji azbestowej z instalacji doprowadzającej ciepło do budynku przedszkola. Wnioski Sądu co do ustaleń faktycznych, są logicznie poprawne i znajdują uzasadnienie w przeprowadzonych dowodach. Należy stwierdzić, że Sąd pierwszej instancji prawidłowo zgromadził materiał dowodowy jednak dokonał wadliwej jego oceny prawnej. Wbrew stanowisku Sądu pierwszej instancji kwestia nabycia prawa od emerytury pomostowej nie jest uzależnione od wykonywania, po dniu 31 grudnia 2008 roku, pracy w szczególnych warunkach lub

w szczególnym charakterze przez okres co najmniej jednego miesiąca (art. 4 pkt. 6 ustawy o emeryturach pomostowych) (por. uchwałę składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2022 roku III UZP 2/22, Lex nr 3343023) ani od motywacji stron stosunku pracy. Wyrażone w uchwale stanowisko Sąd Apelacyjny przyjmuje za swoje.

W ocenie Sądu Apelacyjnego rację ma ubezpieczony podnosząc w apelacji, że art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych nie wskazuje, aby ustawodawca wprowadził w nim minimalny okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Tym samym do spełnienia tej przesłanki wystarczyło wykazanie, że ubezpieczony posiada kilka dni pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze po 31 grudnia 2008 roku. Ubezpieczony temu obowiązkowi sprostał, a organ rentowy nie kwestionował w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji, że ubezpieczony po dniu 31 grudnia 2008 roku wykonywał u swojego pracodawcy prace w szczególnych warunkach przez okres 4 dni w październiku 2020 roku. Organ rentowy nie wnosił o przeprowadzenie żadnych dowodów, które miałyby wskazać, że ubezpieczony nie wykonywał prac przy usuwaniu izolacji

z materiałów zawierających azbest.

Należy podkreślić, że zasady wykładni przepisów nakazują w pierwszej kolejności dokonywać wykładki językowej, a jeśli językowe znaczenie tekstu jest jasne to nie dokonuje się innych pozajęzykowych metod wykładni. Z tego względu rację ma ubezpieczony, że nie powinno stosować się wykładni celowościowej, funkcjonalnej lub aksjologicznej w opozycji do wykładni językowej. Przepisu, który w wyniku zastosowania wykładni językowej nie budzi wątpliwości nie powinno poddawać się wykładni rozszerzającej, zawężającej, modyfikującej wyczerpująco i kazuistycznie określone przez ustawodawcę warunki dla uzyskania prawa do świadczeń. Gdyby intencją ustawodawcy byłoby wprowadzenie minimalnego okresu pracy

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze po 31 grudnia 2008 roku lub przed

1 stycznia 1999 roku to wymóg taki zostałby wyraźnie zastrzeżony w ustawie (jak w przypadku okresu pracy w szczególnych warunkach, wieku biologicznego uprawnionego, okresu składkowego i nieskładkowego – gdzie ustawodawca zastrzegł, że musi to być „co najmniej” wskazany okres czy wiek). Skoro takiego wymogu ustawodawca nie określił w art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych, to należy przyjąć, że musi to być okres, na podstawie którego można stwierdzić, że praca była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Ubezpieczony wykonywał tę pracę przez kilka kolejnych dniówek roboczych, po 8 godzin dziennie, a z porozumienia zmieniającego ani z pozostałych dowodów nie wynikało aby strony ustaliły inny niż pełny wymiar czasu pracy. Nie ma podstaw do twierdzenia, że jeśli pracownik świadczy pracę zgodnie z umową przez kolejne dni robocze w wymiarze określonym dla danego stanowiska jako pełny wymiar czasu i np. po 10 dniach porzuca pracę, to znaczy, że nie pracował w pełnym wymiarze, ponieważ nie przepracował pełnego miesiąca.

W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, w ocenie Sądu Apelacyjnego

w rozpoznającym sprawę składzie, że ubezpieczony w okresie od 20 października 2020 roku do 24 października 2020 roku w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace wymienione pod pozycją 32 załącznika numer 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, tj. prace bezpośrednio przy przetwórstwie materiałów zawierających azbest lub prace rozbiórkowe związane z ich usuwaniem. Taki stan został ustalony niezależnie od okoliczności czy pracodawca ubezpieczonego miał wówczas odpowiednie uprawnienia do prowadzenia takich prac. Sąd Apelacyjny miał także na uwadze że do prac, o których mowa wyżej, pracodawca wyznaczył swoich pracowników w tym ubezpieczonego, któremu na pewien czas zmieniono stanowisko pracy (co jest prawnie dopuszczalne nawet jeśli celem byłoby nabycie prawa do emerytury na podstawie ustawy o emeryturach pomostowych), przeprowadzono z pracownikami w tym z ubezpieczonym specjalne szkolenie z zakresu BHP, wpisano ich do ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze i opłacono składki na FEP, zapewniając również pracownikom, w tym ubezpieczonemu, specjalną odzież ochronną. Ubezpieczony świadczył pracę na zmienionych warunkach codziennie, przez kolejne dniówki robocze, w godzinach od 7.00 do 15.00. Nawet jeśli jedyną motywacją podjęcia się pracy przy usuwaniu materiałów zawierających azbest było po stronie ubezpieczonego wykazanie pracy w szczególnych warunkach na potrzeby postępowania o emeryturę pomostową, to jest to bez znaczenia, skoro ubezpieczony faktycznie pracę w szczególnych warunkach wówczas wykonywał.

W ocenie Sądu Apelacyjnego wyniki postępowania dowodowego nie pozwalają uznać, jak uczynił to Sąd pierwszej instancji, że ubezpieczony nie wykonywał prac w warunkach szczególnych po 31 grudnia 2008 roku. Praca ubezpieczonego w tym okresie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu w warunkach szczególnych i ma znaczenie dla ustalenia prawa do emerytury pomostowej ubezpieczonego na podstawie przepisów ustawy o emeryturach pomostowych.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny uznał za zasadny podniesiony w apelacji zarzut w zakresie naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 3 ust. 4 i art. 4 pkt. 6 ustawy o emeryturach pomostowych.

Niewątpliwie przesłanki nabycia prawa do emerytury na podstawie przepisów o emeryturach pomostowych muszą być spełnione łącznie (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 5 stycznia 2021 roku ,sygn. akt III AUa 262/10). Ubezpieczony spełnia przesłankę wymienioną w art. 4 pkt. 6, gdyż praca ubezpieczonego w okresie od 20

do 24 października 2020 roku była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach określonej w art. 3 ust. 4 ustawy o emeryturach pomostowych.

W tych okolicznościach sprawy Sąd Apelacyjny odmiennie od stanowiska zaprezentowanego w wyroku Sądu pierwszej instancji i poprzedzającej go decyzji organu rentowego, doszedł do przekonania, że ubezpieczonemu przysługuje prawo do emerytury pomostowej, gdyż spełnia kumulatywnie wszystkie przesłanki do jego nabycia.

Z tych względów Sąd Apelacyjny na mocy art. 386 §1 k.p.c., orzekł jak w pkt. 1 sentencji wyroku.

O kosztach orzeczono na mocy art. 98 § 1 i §3 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie za pierwszą instancję w wysokości 180 zł oraz na mocy art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 i § 10 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokacie w wysokości 240 zł, zasądzając je od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego – punkt drugi sentencji wyroku.

/-/ SSA Dorota Wydmańska-Cichy